

Delavska Pravica

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek pop.; v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 1.—. ~ Cena: za 1 mesec Din 4.—, za četrletno Din 10.—, za pol leta Din 20.—; za inozemstvo Din 7.— (mesečno) — Oglasi: po dogovoru

Oglasi, reklamacije in naročnina na upravo Delavske zbornice, Miklošičeva cesta 22, I. nad. Telefon 2265. — Štev. čekovnega računa 14.900

Evhariistični kongres

Jugoslovanski episkopat je sklenil, da se bo vršil v l. 1935 evhariistični kongres za Jugoslavijo v Ljubljani. Ljubljanski vladika dr. Gregorij Rožman je že pozval svoje vernike, da se na kongres pripravljajo z molitvijo.

Iskreno in z velikim veseljem pozdravljamo ta sklep jugoslovanskega episkopata. Evhariistični kongres ni namreč kaka paradna manifestacija ali prireditve političnega kova, ampak verska manifestacija za notranjo versko poglobitev in obnovitev. Če so bili kdaj potrebni evhariistični kongresi, če je bila kdaj potrebna notranja poglobitev in obnovitev, je to danes. Materializem je prevzel vse ljudske plasti in vse narode. Zato je pravo notranje versko življenje skoraj popolnoma zatemnil. Mesto bistva iščemo le preveč zunanjo obliko, mesto za trajnim pa hlastamo po momentanih, začasnih, s filmsko naglico se izmenjajočih momentih. Katoliško življenje in udejstvovanje pa ne more uspevati na golem materializmu, ne na samih formah in zunanjih dnevnih momentih, zato tudi ne more ustvarjati in preiti v ofenzivo, ampak le životari in — umira.

»Jaz sem pot, resnica in življenje.« Dva tisoč let nas že evhariistični Kristus vabi, kliče in opominja. Zadnje stoletje prav do današnjih dni pa je kot nalašč klicalo uporno: »Mi smo pot, mi sami smo resnica, mi sami smo življenje.« Hoteli so uveljaviti to svojo pot v znanosti, umetnosti, politiki in gospodarstvu. In tedaj, ko so bili najbolj sigurni zmage, se je najbolj jasno pokazala vsa ničevost njihovega nauka. Nejasnost v znanosti, spačenost v umetnosti, kaos v politiki in popoln polom v gospodarstvu — to je rezultat njihovega nauka, ki temelji na lastnem jazu. Iz src ljudskih množic pa je vedno močnejše vstajal klic: »Kje je prava pot, kje resnica, kje življenje?« Z vso elementarno silo duha udarja ta klic na dan, ruši naredbe, zakone in daje družbi nov izraz. Nobeno znanstveno dokazovanje ni tako jasno potrdilo resnice, da je naše srce nemirno, dokler ne bo počivalo v Njem, kakor jo je afirmirala ljudska duša in življenjska logika.

Klic po duhovni obnovi, po močni bazi in novi usmerjenosti življenja je najmočnejši ravno v delavstvu. Razumljivo. Saj je delavstvo najhitreje in najbridkeje občutilo zmotnost sedanjega družbenega reda. V milijonih delavskih duš vstaja klic po notranji obnovitvi podzavestno, in v tisočih in tisočih vstaja ta klic zavestno, notranje hoteno in nazunaj poudarjeno. K temu zavestnemu klicu so ravno krščanske strokovne organizacije največ pripomogle.

Ze 40 let kličejo, že 40 let vabijo in že 40 let svare. A ta klic je ostal navzgor ne-

upoštevavan. Zato tudi ni prišlo do resnične duhovne poglobitve. Duhovna poglobitev zahteva tudi dejanj. Le po dejanjih bo poglobitvi namreč sledila prenovitev posameznika in družbe.

Krščansko delavsko strokovno gibanje je glavni nosilec bodoče družbe že po svojem namenu, posebno pa še po svojih načelih. Po svojem namenu: današnja družba sloni na krivici in koristi samo poedinca. Mi pa hočemo pravico in podreitev koristi posameznika koristim celote. Celota je nad poedincom. Po svojih načelih: Nemogoča je pravična in trajna ureditev družbe brez krščanskih načel. Zadnje stoletje in današnje stanje družbe je najmočnejši dokaz za to. A krščanska načela niso samo za delovno ljudstvo, ampak za vse stanove, za vse človeštvo. In

vse človeštvo se bo oprijelo teh načel samo po sveti evharistiji. Le pri obhajilni mizi zažive za načela in se tako globoko ukoreninijo v duši, da morejo verniki tudi postati brezkompromisni borci za ta načela. To je pa tudi naš cilj.

Slovensko krščansko soc. delavstvo se zaveda svoje velike dolžnosti, da stori vse, da bi ta evhariistični kongres dosegel svoj notranj namen: obnovitev vsega slovenskega naroda v duhu Kristusovem. Kajti v tej obnovitvi in poglobitvi vidimo velik in bistveni del lastnega programa, da se besede Kristusa Kralja v celoti uresničijo: »Jaz sem pot, resnica in življenje.« To prenesti v vsakodnevno življenje in v odnose vseh ljudi smo hoteli, hočemo in bomo hoteli. In

Kako utemeljuje JSZ svoje predloge v Del. zbornici

Honorar blagajniku.

Blagajniške posle zbornice vrši že dolgo vrsto let član plenuma g. Rado Celešnik, za mesečni honorar 700 Din. — Gotovo je, da pri drugih zbornicah v državi vodijo blagajno uradniki zbornic in bi bilo prav, da se isto uvede tudi pri nas, ker bi se s tem pridobila letno lepa vsota 8.400 Din. Poleg tega je nujno potrebno, da se končno ena uradnic specializira za posle blagajne, za določbe taksnega zakona in za obdavčenja. Dober uradnik mora poznati vse predpise zakona o taksah, o državnem računovodstvu, o glavni kontroli, o nabavkah, licitacijah itd. To se more zgoditi le na ta način, da se da uradniku odgovarjajoč referat, po katerem je prisiljen, da se seznanji z vsem tem, ako hoče veljati za polnovrednega uradnika, ki svojo plačo tudi zares zasluži ter vestno odsluži. — Lahko priznamo, da sedanji blagajnik svoj posel zlahka dobro obvlada in da ima poseben naradni dar za zasebna in javna finančna in gospodarska vprašanja. Toda tak človek naj baš pusti malenkostne posle opravljanja navadnih blagajniških manipulacij, svoje sile pa naj v korist zbornice založi na širši bazi, saj zbornica potrebuje danes na vseh koncih in krajih intenzivne finančne politike. Pravijo sicer, da je treba vsako delo plačati. Res je pa tudi, da navadno obrodi požrtvovalno nenagrajeno delo več božjega blagoslova, kakor plačano, osobito, ako dotičnik ni slabega socialnega položaja, kar je slučaj v našem konkretnem primeru.

Delavstvu so danes potrebni nesebični neplačani pokretaši. Ti ga bodo dvignili iz nižin sedanosti v višine bodočih dni. Dal Bog, da bi bilo mnogo, mnogo takih v naših vrstah, kakor tudi v vrstah naših cenjenih nasprotnikov.

Honorar upravitelju hiše v Ljubljani

Zbornica si je v Ljubljani zgradila na enem najlepših mest, na Miklošičevi cesti, reprezentančno palačo, ki je stala domala 8.000.000 Din. V njej so nastanjene vse delavske strokovne organizacije, razni delavski uradi, pa tudi mnogo privat. strank. Zgradba je delavstvu v korist in čast. Treba je, da se z njo delavstvu v korist in čast tudi gospodari. Pred leti je zbornica ustvarila posebno upraviteljstvo hiše, ki ga honorira mesečno po 500 Din. Upravitelj je postal glavni tajnik Strokovne komisije za Slovenijo — sodrug Vuk. Praksa je pokazala, da je treba knjigovodstvo hišne uprave združiti s centralnim knjigovodstvom zbornice, kar se je zgodilo že pred poldrugim letom. Z drugimi besedami bi rekli, da se samostojna uprava zbornične palače ni obnesla, in bi jo bilo treba v svrhu cenejšega gospodarstva v celoti prenesti na osrednjo upravo zbornice, s čimer bi se letno pridobilo 6000 Din. Tako pa prejema še danes socialistični tajnik honorar, zbornica pa na važnejših postavkah nima dovolj kreditov na razpolago. Ako bi torej v zbornici prevladovali stvarni momenti, bi bil predlog JSZ, da se honorar upravitelju hiše v iznosu 6000 Din iz proračuna črta, brez vsega sprejet. Koalicija pa smatra zbornico za molzno kravo za svoje tajnike in organizacije, zato je naš predlog odklonila. Plavim knjigovodjo, rdečim pa druga koritca.

Potrošnja železa na eno osebo je v Jugoslaviji padla od 11,8 kg v l. 1929 na 6 kg v letu 1932, tedaj za 50%.

V letu 1932 smo uvozili 227.918 q papirja vseh vrst v vrednosti 90.602 milj. Din.

Iz knjige »Jug. privreda«.

Vin čarški vestnik

Vsem, ki so sedaj spremenili svoja bivališča, naročamo, da to sporočite svoji skupini. Točne naslove (kraj, hišno številko in naslov pristojne pošte) pa takoj sporočite zvezi. — Načelstvo.

Rekordno število. Dne 26. oktobra, v petek, ko je uradni dan za člane, se je v tajništvu »Strokovne zveze viničarjev« v Ljutomeru napravilo kar deset tožb na viničarske komisije, a njih skupni zahtevki viničarjev-tožiteljev znaša 19.611.50 Din. To so največ odtegnjene plače, neizpolnjeni pogoji za nagrade in drugi zahtevki v smislu določb »Uredbe o viničarskem redu«. Kaj bi danes viničarji začeli, ako ne bi imeli strokovne organizacije?

Svoje pravice so dosegli: tov. Tkalec Ivan, kateremu je viničarska komisija dne 25. oktobra pri Sv. Miklavžu prisodila, da mu mora uprava veleposestev admontskega samostana v Racerdvoru pri Mariboru do dne 5. novembra t. l. izplačati 850 Din nagrade iz let 1951, 1952 in 1953. Viničarska komisija v Ivanjkovcih je dne 25. oktobra istotako razsodila, da mora vinogradnik Pitter Otakar (iz ČSR) plačati viničarju Grašič Alojzu 200 Din za odvzeti del njive in 900 Din nagrade za dve leti. Viničarju Herga Avguštinu pa mora plačati 300 Din za odtegnjeno plačo, 805 Din za odtegnjeno mleko, 100 Din za odtegnjene grozdne tropine in 300 Din letošnje nagrade.

To ne drži. Da se skušajo razni vinogradniki na vse načine izogniti pravičnim dajatvam, posebno pa zakonitim pravicam viničarjev, je znano. Da bi pa kdo zahteval od viničarjev, naj se še vnaprej, s podpisom zavežejo, da za svoje pravice nikdar ne bodo tožili, tega pa še ni bilo slišati. Viničarja Kocjan Alojz in Potočnik An-

drej sta to napravila. Odrekla sta se s podpisom svojim državljanskim pravicam. Sedaj bi lahko delali z njima, kar bi hoteli, ali kaj, če pa to ne bo šlo, ker so taki podpisi neveljavni in celo protizakoniti in bosta vključ temu lahko svoje pravice iztožila, kakor vsi drugi, čeprav sta podpisala drugače.

Beleške sem in tja. Prah Simon, veleposestnik na Ranci pri Mariboru zaposluje stalno po 40 poljedelskih delavcev, med katerimi se nahaja tudi nekaj Hrvatov. Plačuje jim zelo neredno, tako da ima n. pr. delavec Vujica Štefan dobiti 15.400 Din zaslužka za celih sedem let nazaj. Plačo imajo ti delavci družinsko, ker so tu tudi s svojimi družinami. N. pr. za 5 delovnih družinskih članov dobi poglavar družine mesečno 250 Din. To se pravi, da dela pet delavcev celi mesec samo za 250 Din. Zraven te plače dobe družine po šest litrov mleka dnevno, zasilno stanovanje in nič več. Iz socialnega in zdravstvenega ravnanja s temi delavci od strani veleposestnika je važno omeniti to, da za vseh 40 delavcev skupaj tu ni oskrbljeno niti za eno samo stranišče. Okna v stanovanjih imajo zamašene s cunjami in zabite z deskami, žene in otroci pa spe kar na senu po skednjih in po skladiščih in zgodilo se je, da je dotični veleposestnik celo pretepal delavke, plačo pa sploh vsem zadržuje. Za take nesocialne in škandalozne razmere bi se morala naprej zanimati pristojna občinska oblast, katera pa vse to trpi in ničesar ne ukrene. — Tudi veleposestniki vedo, da je treba plačati nadure, ako delavec vrši gotovo delo čez njegov običajni in zakoniti delovni čas. Gospod Pertič v Dolgi dolini je dal delavcu, ki je imel 15 nadur pri košnji, kot plačilo 15 komadov »Sava« cigaret in nič več!!! Sijajno kajne?

Papirničarji

Vevče. Ker mnogi vprašujejo ali bo podjetje plačalo dan, ko se je vršil pogreb pokojnega kralja Aleksandra I., pojasnjujemo sledeče: Nekatera podjetja so res plačala svojemu delavstvu na ta žalni dan polno plačo, to pa predvsem iz razloga, ker so se hotela s tem socialnim činom najlepše oddolžiti spominu blagopokojnega vladarja. Tudi naše podjetje lahko to stori pristočno, če hoče, siliti ga pa v to v smislu obstoječe kolektivne pogodbe in delovnega reda ne moremo.

Vevče. V soboto, 27. oktobra je nenadoma preminul bivši mojster v papirnici Vevče, g. Terpin Janez. Pokojni je bil za časa svojega službovanja med delavstvom kakor tudi predpostavljenimi zelo priljubljen, za kar je bila zgovorna priča njegova zadnja pot. Žaljujoči rodbini naše iskreno sožalje.

Tovarniško delavstvo

Tržič. Vse članstvo se opozarja, da se zanesljivo udeležijo sestanka naše skupine, ki se bo vršil v nedeljo 4. nov. t. l. ob 9 dopoldne v Rokodlškem domu. V soboto zvečer pa se bo vršil istotam sestanek za kovinarje. Govoril bo zastopnik JSZ iz Ljubljane.

Celje. Zbrano članstvo na nedeljskem sestanku se je pogovorilo podrobneje o naši proslavi. Radi znanih dogodkov in radi globoke žalosti se ne more vršiti proslava prej kakor 25. novembra. To nas ne sme motiti, članstvo gre vključ temu na delo za razširjenje »Delavske Pravice« in uspešno odersko ustvarjanje. O tem v eni prihodnji številki nekoliko več. Za celjsko članstvo predvsem velja, da v dnevh priprav stori v polni meri svojo dolžnost. Kakor smo se domenili! **Skrbite, da se povsem proda celjska številka »Del. Pravice« v pomnoženi izdaji, pa tudi udeležba na proslavi mora biti častna.** To bo predvsem delavska prireditev, ki mora biti vsakomur mar. Naša proslava 40-letnice kršč. soc. gibanja naj bo kakor, razgledna točka, na kateri merimo svojo moč. V bodočnosti nas čakajo velike naloge.

Članstvo je tudi obširno razpravljalo o člankih, ki jih je priobčila »Del. Pravica« o Delavski zbornici. Čudovito! Izgleda, kot da so nekateri ustvarili še drugega izkoriščevalca v obliki lastne delavske ustanove. Ne bo zastoj, če je delavstvo reklo, da bo hranilo te dokaze, še več, delavstvo bo znalo glede tega tudi v primernem času govoriti! **Kričec o socialnem izboljšanju delavstva se potijo ob sredstvih iz delavske roke,**

kadar pa je delavstvo v borbi, takrat pa mu skočijo za hrbet — radi svojih dobičkov.

Delavstvo, spreglej, in okleni se poštenih borcev!

Oblačilno delavstvo

Domžale. Članstvo naše skupine se obvešča, da se bo v nedeljo, dne 4. nov. t. l. vršil redni mesečni sestanek naše skupine. Vršil se bo ob pol 10 dopoldne v prostorih društvenega doma v Grobljah.

Udeležba za vse članstvo dolžnost.

Lesno delavstvo

Št. Vid nad Ljubljano. V torek, dne 6. nov., se bo ob 8 zvečer vršil redni mesečni sestanek naše skupine. Sestanek se bo vršil v dvorani društvenega doma v Št. Vidu. Na sestanku bo govor o ustroju našega brezposelnega zavarovanja. Govornik pride iz Ljubljane. Vsi tovariši se naprošajo, da se sestanka sigurno udeležijo. Na sestanku pridite dovolj pravočasno, da ne bo nepotrebne zamude.

Nameščenci

Odbor naroča vsemu članstvu, posebno onim, ki so pred tedni prejeli pismene opomine, da naj članarino redno poravnajo, da s tem omogočajo redno poslovanje blagajniku in da bo vsak nemoteno prejemal »Del. Pravico«. Vsak kdor je zaveden, svoj stanovski list gotovo pridno čita in mora priznati, da nam »Delavska Pravica« vedno bolj ustreza v naših nameščenjskih zadevah. Upamo, da bo v bodoče v njej za nas še več prostora. Mislimo, da bo z delom vseh strokovničarjev tudi naš tisk pridobival na svojem obsegu. Vsak po svojih močeh podpirajmo naš delavskopnameščenjski tisk: 1. s tem, da sami redno plačujemo naročnino; 2. da pridobivamo novih naročnikov in 3. da vsi nabiramo oglase za naše liste in da se pri nakupu vedno sklicujemo na oglas v naših listih. Prav vsak ima priliko delati na tem polju, le začeti je treba.

Na delo za naš delavski tisk!

Tekstilno delavstvo

Litija. Ob priliki pogajanj 20. julija 1934 med strokovnimi organizacijami kot zastopniki delavstva in Delavske zbornice na eni in predilnico Mautner d. d. na drugi strani, glede raznih kočljivih točk delavske zakonodaje, je bilo

ob obojestranskem sporazumu dogovorjeno, da sestavi podjetje v svojem obratu poslovni red, kakor ga predvideva obrtni zakon v § 359 in 340 (ki v tovarni dosedaj sploh ni obstojal), kate-rega predloži strok. organizacijam v pregled. V tem poslovnem redu naj bi se končno veljavno rešile med drugimi tudi vse kočljive točke, radi katerih so se pogajanja vršila.

Minulo pa je od teh pogajanj že 3 mesece, a o delovnem redu v tovarni še ni duha ne sluha. Čudno se nam zdi, da podjetje enostavno preide čez vse to, in kljub temu, da poslovni red obrtni zakon predvideva, enostavno briskira.

Iz tega in podobnega slučaja je dovolj jasno razvidno, da so le kapitalistične družbe tiste, ki delajo nerazpoloženje med delavstvom. A kadar se prične ono boriti za svoje pravice, sipa taisti kapitalizem ogenj in žveplo nad ubogo delavstvo.

Pozivamo vse merodajne činitelje, da poskrbe že vendar enkrat energično izvajanje delavske zakonodaje in da se kapitalizem, če treba tudi z drugačnimi sredstvi prisili, da bo spoštoval zakon.

Čudno je, da se za vsako malenkostno pogreško delavca takoj najde paragraf, na podlagi katerega se ga kaznuje, a za kapitalistične družbe izgleda, da sploh ni nobene kazni, ker morejo tako nemoteno delati po svoje, kakor se jim zljubi.

Muenja smo in to popolnoma upravičeno, da če eden zakona ne spoštuje, zakaj bi moral biti za drugega svet. Za vse naj veljajo iste dolžnosti in iste pravice.

Delavska kultura

Kranj. Vse članstvo Strokovne skupine delavstva in nameščenstva v Kranju se opozarja, da se bo vršil v nedeljo dne 4. nov. ob 9 dop., redni članski sestanek v dvorani Ljudskega doma v Kranju. Na tem sestanku bodo govorili tovariši iz Ljubljane o socialni zakonodaji. Sestanek za vse člane strogo obvezen.

Kranj. Strokovna skupina delavstva in nameščenstva v Kranju uprizaro v soboto, dne 3. novembra ob 8 zvečer v dvorani Ljudskega doma v Kranju in v nedeljo, 4. novembra ob 3 popoldne v Šmartinskem domu v Šmartnem pri Kranju igro »Prisega o polnočici«. Režija: Petko Malec, gojenec dunajske gledališčne visoke šole.

Jesenice. Strokovna skupina delavstva in nameščenstva v Kranju gostuje v nedeljo, 4. novembra v Krekovem domu na Jesenicah ob 8 zvečer z igro »Prisega o polnočici«. Režija Petko Malec, gojenec dunajske gledal. visoke šole. Delavstvo, pokažimo našo delavsko zavest in podprimo naše sotovariše, ki so prišli med nas kot sejalci kulture in nosilci naših skupnih idej.

Več doslednosti

Kolektivna pogodba jeseniškega delavstva je izšla. Za tako veliko podjetje kot je KLD na Jesenicah in pri njej zaposleno delavstvo je vsled toliko različnih del, akordov itd. v resnici neprecenljive vrednosti.

Pogodbo je dalo v tisk podjetje samo, delavske strokovne organizacije pa so potem za svoje skupine kolikor so smatrale za potrebno, to kupile. Delavstvo jo je namreč dobilo vsak po en izvod pri obračunu proti plačilu 10 Din.

Prav je, da se tako važno strokovna knjiga propagira. Poda znano je, da takrat, ko sta dali v tisk kolektivno pogodbo podružnici naših kovinarjev na Jesenicah in Javorniku, da se razven pri nas ni o tem nikjer pisalo in brošure propagiralo. Toda morda za to, ker smo jo mi založili. V knjižici sami seveda ni bilo, kakor v tej, ki je sedaj izšla, nič »partizanskega«. Prav tako je bila kot sedaj ta in je bilo v njej še celo nekoliko več gradiva.

Dobro bi bilo, da se vsi skupaj naučimo tega, da ne priporočamo samo takrat stvari, kadar jo izda kdo, ki nam je ljub ali bližji, ampak propagiramo stvar vsled njene vrednosti in kvalitete. Tu se je pa pokazalo, da sedaj, ko jo je založilo podjetje, se je to lahko zgodilo, kar se prej ni moglo. Naši strokovničarji vseh branž se bodo v tem pogledu morali še marsikaj naučiti in bodo morali znati razlikovati dela posameznih organizacij, ki so včasih za celoto le važna in jih ni odklanjati. Ta slučaj pa nam dokazuje, da se še vedno nismo otresli enostranosti in v vsaki stvari, pa naj bo še boljše, gledamo sovražnika.

Ministrstvo zahteva znižanje proračuna Delavske zbornice

Te dni je prejela Delavska zbornica od ministrstva za socialno politiko dopis, v katerem zahteva ministrstvo za socialno politiko, da vse delavske zbornice v državi znižajo svoje proračune za najmanj 10%. V to svrhu so zbornični tajniki za 10. in 11. novembra vabljani na posebno konferenco v Belgradu. Menimo, da postajajo s tem predlogi JSZ zelo pereči. Nismo za zmanjšanje proračuna, pač pa za črtanje nepotrebnih izdatkov v korist drugih važnejših postavk. Ali bo plavo-rdeča koalicija sedaj slišala naš glas?

Razno

Litija. V eni zadnjih številčk marksističnega »Delavca« me neki »časnikar« napada, da sem podal na sestanku naše skupine dne 21. jul. 1934 lažniva poročila o poteku pogajanj v tukajšnji predilnici. Nadalje je silno užaljen, da sem sestanek mesto predsednika otvoril jaz. (Kako navčno, da se markisti zanimajo celo za popolnoma interne zadeve naše skupine.) Povem jim, da jih vse to niti najmanj ne briga, ker je izključno naša stvar. Nadalje je užaljen, da delujem v strok. skupini. Tudi to je stvar samo naše skupine. Kaj pa takrat ne bi bili vi nič užaljeni, če bi se bil, ko ste me vabili v svoje vrste odzval vašemu vabilu?

Sedaj pa k stvari, ki je najvažnejša. Vi pravite, da so bila moja poročila lažniva! Kaj pa sem poročal, kar ne bi bila resnica? Bilo pa je nekaj drugega, kar vam ni šlo v račune, namreč to, da sem povedal pred vsemi, kako zahrbtno ste postopali napram naši skupini pred pogajanjem. Boste mogoče trdili, da ni bilo res? Ali vam nisem na seji, ki se je vršila na večer pred pogajanjem, to tudi dokazal in je prizadeti vprično vseh priznal, da je bilo res tako, kakor sem očital!

Vprašam vas tudi še tole: kar takrat na našem sestanku nisem povedal. Kdo pa je rekel na seji pred pogajanjem, takrat, ko ste naše funkcionarje opozorili, naj se od seje odstranijo, češ da se imate sami važne stvari razgovoriti, sledeče besede: »Le pustimo, naj sodeluje pri pogajanjih tudi JSZ, saj, če ne bomo nič dosegli in homo tepeni, naj bodo še oni z nami!«

Ali ni s tem rečeno; če bode delavstvo nam hrbet obrnilo in se bo naša organizacija razbila, naj se razbije še organizacija JSZ. Ravno s tem pa pokažete, kako delavsko čuteči ste. Mislite si pač, če delavstvo ne mara nas, naj bode rajše samo sebi prepuščeno.

Indirektno mi tudi dopisnik (mogoče nosi krilo) očita neke boljše službe in zveze s podjetjem. Če bi mi šlo za službe in zveze s podjetjem, bi postopal drugače in stopil v tabor onih, ki službe dele. Ne dvomim veliko, da bi ta dopisnik, če bi bil na mojem mestu, že davno nosil »plavo fano« kot delajo to premnogi iz njegovih vrst.

Sicer se pa na ta in podobna napadanja, namigavanja in stresanja onemogle jeze ne spleča podrobneje in točneje odgovarjati, ker je škoda časa in prostora, zlasti ker je brezdvomno, da je bil člankar, ko je spravljal na papir svoje »časnikarske zmožnosti« do skrajnosti razburjen. Cel članek je namreč neko skrupucalo brez vsake zveze in smisla. Zabavlja čez vse, sam nase je pa menda najbolj jezen in nazadnje se zaleti še v tukajšnjo lekarno, kar mojo domnevo o razburjenju še bolj podkrepljuje in nehote se mi dozdeva, da je iskal v lekarni prašek za pomirjenje živcev. Prepričan sem, da ga bo tukajšnji g. lekarnar za take in podobne napade razburjenja nabavil vsaj vagonsko množino in ga gotovo tudi opremil z rdečo etiketo, da bo ja več zalegal. Vsaka nadaljna polemika z moje strani je s tem končana. — Žagar Viktor.

To in ono

Domžale. Poročili sta se preteklo nedeljo kar dve naši članici in sicer gdč. Gregorič Mimi z g. Drago Kovičem in gdč. Sine Ivanka z miz. mojstrom Zajc Ivanom. Bilo blagoslovljeno in srečno!

Pokojnine iz nadej pokojninskega zavarovanja v Nemčiji

Glavna bratovska skladnica v Ljubljani nam je poslala s prošnjo za priobčitev dopis, kjer pojasnjuje kako je varovati nadeje iz pok. zavarovanja v Nemčiji. Ker je za rudarje in tudi nameštence, ki so bili v Nemčiji, to zelo važno, priobčujemo dopis:

Za varovanje nadej iz pokojninskega zavarovanja v Nemčiji so morali naši rudarji, ki po povratku v domovino sploh niso bili ali niso več zaposleni pri delih zvezanih zavarovanju pri naših bratovskih skladnicah, do konca lanskega leta plačevati priznalnino, ki je znašala 0.50 RM na mesec.

Od 1. januarja t. l. dalje pa se morajo nadeje, pridobljene iz pokojninskega zavarovanja v Nemčiji, ohraniti samo s plačevanjem dobrovoljnih prispevkov. Za vsako koledarsko leto se morajo pred iztekom leta plačati polovični prispevki za najmanj 6 mesecev in to v višini, ki odgovarja mesečnemu zaslužku, najmanj pa v višini 1. plačilnega razreda.

Dobrovoljni 6 mesečni polovični prispevki znašajo pri mesečnem zaslužku do:

v 1. plač. razr.	RM 75	RM 22.20
v 2. plač. razr.	RM 75—100	RM 29.40
v 3. plač. razr.	RM 100—125	RM 36.90
v 4. plač. razr.	RM 125—150	RM 44.10
v 5. plač. razr.	RM 150—175	RM 51.60
v 6. plač. razr.	RM 175—200	RM 58.80
v 7. plač. razr.	RM 200—225	RM 66.30
v 8. plač. razr.	RM 225—250	RM 73.50

Vplačani prostovoljni prispevki se upoštevajo pri izračunanju pokojnine.

Obenem ko se prispevki vplačajo, morajo prizadeti predložiti potrdilo delodajalca o višini svoje mesečne plače

Če prejemamo brezposelno podporo ali podporo iz kake dobrodelne akcije, se jim ta podporna doba smatra kot ohranjena. Če so pa v enem koledarskem letu prejeli tako podporo polnih 6 mesecev torej če so bili brezposelni polnih 6 mesecev, jim prispevkov za to leto ni plačati. Morajo pa to dokazati z uradnim potrdilom.

Kurz marke znaša sedaj okoli 14 Din in morejo prizadeti sami izračunati, kolikšne prispevke jim bo plačati.

Nacionalnost pa taka!

Naši gospodarstveniki so nacionalni. To poudarjajo pri vsaki priliki. Samo tega ne povedo, katero nacionalnost pri tem mislijo. Če bi preiskali naše obrate, bi našli, da imajo boljša mesta zasedena večji del tujei. To gre v taki meri, da je celo »Trgovski list« v št. 120. obsodil tako nacionalno početje. Navaja, da neka jugoslovanska tovarna inserira v dunajski »Neue Freie Presse«, da potrebuje izvežbanega knjigovodjo itd.

Trgovski list ima prav, da obsoja tako početje. Menimo pa, da bi mogel tako vprašanje spraviti na dnevni red v trgovski zbornici, kjer sede za eno mizo skupaj industrijci in trgovci. Če bi dosegli kakšen uspeh, je

Ker pošte ne smejo sprejemati nakaznic za inozemstvo brez izrečnega dovoljenja finančnega ministrstva, bodo mogli prizadeti na našo intervencijo plačati te prispevke nemškemu konzulatu v Zagrebu potom Glavne bratovske skladnice v Ljubljani. To pa šele potem, ko bo Ruhrknappschaft oziroma v poštev prihajajoča rud. blagajna v Nemčiji ugotovila, če so pogoji za ohranitev nadej sploh še podani in bo določila višino prispevkov.

Skladnice naj na običajen način razglase ta nova določila in naj prizadete pozovejo, da se prijavijo pri svojih skladnicah z zgoraj navedenimi potrdili in članskimi izkaznicami tistih Knappschaft, kjer so bili nekdanj zavarovani. Poleg potrdil v uradnem jeziku naj prizadeti pridenejo tudi uradno overjen prevod v nemščini.

Vse prijave naj skladnice koncem vsakega meseca pošljejo tu sem. Prijave naj vsebujejo: ime in priimek, rojstno leto, bivališče, pristojnost, Knappschaft, kjer je bil prijavitel nazadnje član, višino njegovega sedanjega mesečnega zaslužka (potrdilo delodajalca) oziroma o nezaposlenosti od — do (potrdilo pristojne občine oziroma ustanove, od katere so prejeli podporo).

Vse došle prijave bo GBS odposlala pristojnim Knappschaft, da odločijo, če so nadeje sploh še ohranjive in določijo višino prispevkov.

Ko bodo prizadeti prejeli rešitev od Knappschaft, bodo na podlagi te nato plačali prispevke Glavni bratovski skladnici in jih bo ta potem predkazala nemškemu konzulatu v Zagrebu.

Prijav takih rudarjev, ki so jim nadeje že zapadle, ni sprejemati. Ob tej priliki opozarjamo ponovno tudi, da se po čl. 22. zav. pogodbe med Jugoslavijo in Nemčijo pričakovanja iz zavarovanja v oni državi pogodnici, ko preneha obveznost zavarovanja, ne ohranijo s tem, da se plačuje priznalnina bratovski skladnici druge države pogodnice. Če se plačuje priznalnina pri nas, se morajo torej plačevati v Nemčiji sedaj prostovoljni prispevki in velja to tudi za vse tiste rudarje, ki so prenehali biti naši aktivni člani, pa imajo članska leta tudi v Nemčiji.

drugo vprašanje. Še večje vprašanje za uspeh pa je, če gre za tovarne na območju drugih trgovskih zbornic. Mi delavci namreč prav dobro poznamo nacionalnost takih gospodov. Nacionalni so le takrat, če imajo od tega dobiček. Če bi pa morali za to doprinesiti kake žrtve, bodisi gmotne bodisi le z ozirom na svoj prestiž, potem pa si nacionalnost ogledajo tudi od kake druge strani.

Sicer dvomimo, da bo protest Trgovske lista uspel, veseli nas pa vendarle, da pričenjajo tudi pridobitni krogi dvomiti o nacionalnosti jugoslovanske industrije. Dosedaj so v tem pogledu po strani gledali le delavce.

Starostno zavarovanje — gospodarska potreba

V starosti od 58. do 87 let je bilo pri SUZOR-ju z dne 30. junija 1933 zavarovanih 16.649 članov, in sicer 13.784 moških in 2865 žensk. Število teh delavcev je sorazmerno precej visoko. Vzrok je v tem, ker še do danes nimamo izvedenega starostnega zavarovanja. Kdor je star 60 let, pa četudi je še nekoliko sposoben za delo, zasluži, da se odpočije in uživa sadove svojega dela.

Ako pa bi bilo za te delavce količkaj

preskrbljeno, da bi dobivali pokojnino, bi bilo 16.649 mest na razpolago za druge. To bi ne bilo važno samo za brezposelno mladino, marveč tudi za gospodarstvo samo. Delo in produkcija nad 60 let starega delavca se gotovo ne da primerjati z delom 20- do 30 letnega moža.

Zato je tudi iz gospodarskih ozirov važno, da pridemo čimprej do izvedbe splošnega starostnega zavarovanja.

Vloge naših izseljencev so znašale pri »Poštni hranilnici«: l. 1930 7.180.085 Din z 287 vložniki; l. 1931 16.698.444 Din z 528 vložniki; l. 1932 16.651.971 Din z 839 vložniki.

Lepenke smo producirali l. 1924 4.625 ton, l. 1932 pa je produkcija padla na 3.932 ton. Največ smo je producirali doslej l. 1930 in sicer 5.961 ton. Iz knjige »Jug. privreda«.

Bednostni sklad in služkinje

V »Del. Pravici« št. 41. smo pojasnili, kako je s plačevanjem prispevkov za bednostni sklad. Davčna uprava za mesto Ljubljana je izdala razglas, v katerem potrjuje v bistvu to, kar smo napisali o tem. Torej od 1. aprila 1934 dalje so oproščene prispevka za bednostni sklad vse služkinje in seveda tudi njihovi gospodarji. Za od 1. julija 1933 do 1. aprila 1934 pa le tiste služkinje, ki so bile podvržene uslužbenskemu davku. Katere služkinje so bile podvržene temu davku, smo natanko popisali v št. 41. »Del. Pravice«.

Socialno-gospodarska politika

Naše narodno gospodarstvo v septembru 1934. (Po statistiki OUZD-a v Ljubljani.)

Tendence v konjunktornem razvoju posameznih industrij so že dalje časa nekoliko stabilizirane. Največji letni prirast izkazuje še vedno tekstilna industrija in sicer +2253 delavcev ali +20,58 %. Ostale industrije v glavnem nekoliko napredujejo. Letni prirasti znašajo absolutno: pri kemični industriji +504, pri gozdno-žagarski industriji +297, oblačilni industriji +249 itd. Letni padec zaposlenosti nad 100 delavcev izkazuje samo tri industrije: zasebni promet -106, kovinska industrija -148 in predelovanje kože -160.

Sezijski razvoj je zelo pisan. Zaposlenost v glavnem že pada, akoravno malenkostno. Radi bližajoče se zime narašča oblačilna industrija +173 in predelovanje kože za +108. Z odhodom letoviščarjev so padle gostilne, kavarne, krčme za -348. Hladnejši dnevi so potisnili industrijo kamenja in zemlje za -275 delavcev navzdol. Gozdno-žagarska industrija v jeseni vedno pada, letos za -196.

Indeks cen v septembru.

Zagrebska Delavska zbornica objavlja za september te-le podatke o indeksu cen. V veletrgovini je indeks od avgusta na september padel od 1045 na 1039, v zlatu je ostal neizpremenjen 85. Lani je znašal septembra indeks 1057, v zlatu pa 74. Cene so se torej le malo znižale.

Kapitalistični mogotci Amerike

(Dalje.)

Rockefeller.

Rockefeller je ustanovitelj ogromnega petrolejskega trusta Standard Oil Comp. Petrolejski vrelci v Sev. Ameriki, ki obsegajo tri četrtine svetovne produkcije so 90% v monopolnem posestvu Standard Oil Comp. Ta družba je prva položila cevi za odpošiljanje zemeljskega olja in vsled tega obvladuje trg in dosedaj ni pustila svojega glavnega tekmeča iz holandskega korena izviraajoče Shell Royal Dutch Comp., da se razvije.

Rockefellerov trust poseduje poleg petrolejskih vrelcev 70 kilometrov cevni napeljav (pipelinov), tisoče cistern, stotine oceanskih parnikov, dokov itd. Enako Morganovemu trustu je tudi ta v najožjem gospodarskem stiku z cementnimi tovarnami, cinkovimi in svinčnimi rudniki, brzojavnimi in telefonskimi podjetji, z izdelovanjem kmetijskih strojev in tudi z železnicami. Standard Oil Comp., je razdelila v prvem četrtletju 1923. kot dividendo nad 34 milj. dolarjev. Lastniki Standard Oil so dobili 7,98 dol. za akcijo, kar znese 32% delnice nominalne vrednosti. Leta 1922 so dobili lastniki delnic za vloženi denar 70%. Standard Oil iz Indiane je zaznamovala le skromnih 4,55 za delnico ali 18%. Njena preteklost pa kaže sle-

Indeks cen na drobno je padel od 1250 v avgustu na 1219 v septembru. V zlatu znaša indeks v septembru 85, dočim je znašal avgusta 86. Indeks življenjskih stroškov za 1 odraslega delavca je padel od 1154 na 1138, v zlatu od 81 na 80, indeks za 4-člansko delavsko družino pa od 1106 na 1091, v zlatu od 77 na 76. Podlaga so cene v letu 1914 kot 100.

SUZOR v avgustu 1904.

V avgustu je bilo pri SUZOR-ju zavarovanih 558.984 delavcev in nameščencev. Napram juliju se je število zavarovanih članov povečalo za 3.064 napram avgustu 1933 pa je število zavarovanih članov višje 20.158.

Povprečna dnevna zavarovana plača znaša 22,29 Din in je napram l. 1933 nižja za 1,05 Din. To znižanje je vzrok v tem, ker se je število zavarovanih članov s plačo nad 24 Din znižalo za 10.211 članov in povečalo število članov v nižjih razredih s plačo pod 24 Din in sicer za 30.369 članov.

Vsled tega je skupna zavarovana plača ostala enaka skupni zavarovani plači, katera je znašala 311,50 milij. Din v avgustu 1934 napram 314,45 milij. v avgustu l. 1933.

Umrljivost zavarovanih delavcev. Po podatkih Osrednjega urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu je umrlo v avgustu 1934 172 zavarovancev (121 moških in 57 žensk). Največ žrtev je zahtevala jetika s 50 smrtnimi slučajmi ali 29% vseh smrtnih slučajev.

Širite »Delavsko Pravico«!

Damske plašče, obleke in kostume

od 250 Din dalje kupite najbolje pri

FRAN LUKIČ

Ljubljana - Stritarjeva ulica št. 9

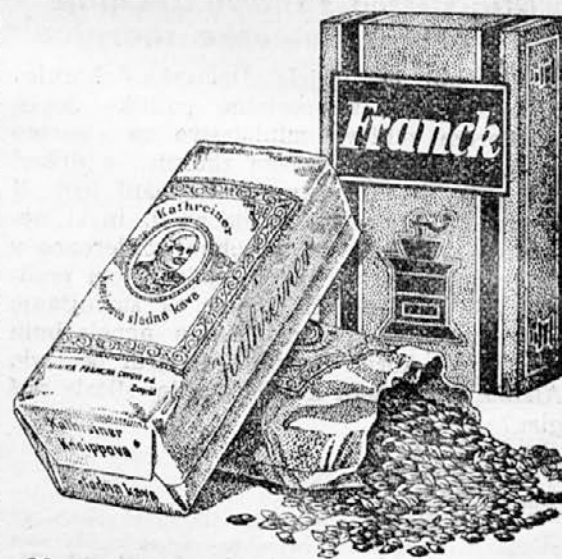
deče dividende: 2,9% v letu 1912, 150% v l. 1920, 100% v letu 1922. Dobiček l. 1924. bi znašal 2700% prvotnega položenega kapitala.

Ford.

Poleg Morgana in Rockefellerja prihaja v poštev kot »kralj trustov« avtomobilski industrijalec Ford. Ta je izklesal v Detroitu lastno kraljestvo v podobi vertikalnega trusta. Ima rudo in premož. Za produkcijo avtomobilov ima v posesti vse surovine. Poleg tega ima še naprave za proizvodnjo elektr. energije, železnice, paroplovne družbe itd. Za Niagarskimi slapovi so drugi največji slapovi Musele Shoals privatna lastnina Forda. Je lastnik tudi večjega dela ameriške proizvodnje gnojil. Fordova družba je izdelala v l. 1924. 2.100.000 vozil ter je dosegla 100.435.416 dolarjev dobička, torej 47 dol. pri vozilu, proti 37 dolarjem v letu 1923. Ta povišek se je dosegel po čisto navadnem načinu povišanja brzine dela, tako, da so delavci v petih dneh toliko naredili kakor preje v šestih dneh pri šestdnevni plači.

To redukcijo dela na petdnevni teden je ves kapitalistično navdušen svet imenoval veliko naklonjenost Forda do delavstva. Ta mogoče socialni reformator, reformira gospodarstvo v pravcu lastnega žepa, ne meneč se za to, koliko ljudi pogine radi tega. Ravno sedaj pišejo listi, da je znižal vsem delavcem in uslužbencem plače vsled slabe konjunktore. Tudi to je eden prvovrstnih tipov brezsrčnega kapitalizma.

(Nadaljevanje sledi)



Čez sedem milijonov skodelic

„Kathreiner-Kneippove sladne kave“

se popije mesečno samo v Dravski banovini; ta številka pa raste od dne do dne. — Bela kava iz „Kathreiner-ja“ in pravega: Francka: je zdrava in okusna, ter jo vsakdo, ki jo enkrat poskusi, vedno zahteva!

Kar priporočajo tisoči zdravnikov, je gotovo dobro!

USNJARSKA IN
ČEVLJARSKA
ZADRUGA

R. Z. Z. O. Z.

V TRŽIČU

„Rano“

IZDELUJE VSAKO-
VRSTNE OVCJE IN
KOZJE KOŽE KA-
KOR TUDI BAR-
VANO USNJE ZA
POVRŠNIKE

POSTREŽBA TOČNA
CENE SOLIDNE

Za kratek čas

V šoli. Učitelj: »Povej nam Janezek, koliko je star človek, ki je bil rojen leta 1902?«

»To je odvisno od tega, če je moški ali ženska,« se odreže Janezek.

V šoli. »Katera vrsta vodne sile je najučinkovitejša?« — »Ženske solze, gospod učitelj.«

Dobro je povedal. »Radoveden sem, kaj bom videl na tvojem polletnem spričevalu.« — »Vse je odvisno od tega, ali ga boš gledal kot optimist ali kot pesimist.«